

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

Felelős szerkesztő: **Ember János.**

A Népnevelők Budapesti Egyesületének s az Orsz. Bizottságának hiv. közlönye.

Megjelenik e lap minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egész évre	8 kor.
Fél évre	4 „
Negyed évre	2 „
Hirdetések díja petit soronként 20 fillér.	
— Kéziratokat nem küldünk vissza. —	

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz:

VIII., Teleky-ter 23 sz. alá külden dők

Előfizetések, reclamációk és hirdetések a „HUNNIA” KÖNYVNYOMDA (SEBŐK LIPÓT) VI., Teréz-körút 8. szám alá küldendők

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tagjai tagilletményül kapják a lapot. Tagsági s egyéb egyes ügyekben szívesen szolgál felvilágosítással CSÁKY ELEK egyes. titkár. VI. Felső erdőszori fu-iskola. A tagsági díjak SZÉKELY KÁROLY pénztárnokhoz (VI., Felső erdőszori fu-iskola,) küldendők.

Reformtervek.

A székesfőváros iskolaügyeinek vezetője, dr. Bárczy István, egyszerű egészen sor reform-tervvel lép a Tanács és a közvélemény elé. Esztendeje sincs még, hogy mostani helyét foglalta és ime, majdnem mindazt meg akarja valósítani, a mit a fővárosi tanitóság óhaj gyanánt táplált lelkében.

Nem *dicserni* akarom a tanácsos reformtörekvéseit ez *szerénytelenség* volna tőlem, az alárendelttől. Csak el akarom mondani, mi-képen vélekedik róluk a gondolkodó tanító-emberek egyike.

Megmondom azt is, a mit nem tartok egészen helyesnek; és azt hiszem, mások is úgy fognak tenni, mert ezt az ügy érdeke kívánja.

Nem ösmerem a reformtervezet teljes szövegét és így egyelőre csak a lapokban közölt ismertetésre támaszkodhatom. Ebből az látszik, hogy a tervezet modern gondolkodásnak, jóakaratnak és szakértelemnek az eredménye; hogy az „új” tanácsos voltaképen *régi* ember az iskola-ügyekben és hogy ha kért tanácsot, hát derék szakemberektől kérhette.

A tervezett reformokat a *tanitóság* szempontjából nézem, mert régi meggyőződéselem, hogy az iskolaügyekben *legelső a tanító dolga*; ha ez rendben van, akkor minden rendben van; ha ez nincs rendben, akkor semmi sincs rendben. Ha rajtam állana, minden iskolaügyi törekvés oda irányulna, hogy a tanítóknak jó dolga legyen; mert ha a tanítói pálya erkölcsileg és anyagilag *kivánatos*, akkor arra *válogatni*

lehet a *hivatott* embereket; a hivatott tanító pedig megcsinálja a jó iskolát.

Ebből a szempontból nézve a tanácsos ur javaslatait, azokkal nagyon meg lehetünk elégedve.

Először is, meg akarja szüntetni a segédtanítói állásokat. — A mi — úgy vélem — azt jelenti, hogy a kezdő tanító hamarabb fogja elérni az osztálytanítói fokozatot, vagyis a *nőtlen* ember szerény megélhetésének minimumát. Eddig 2—6, sőt több évi vergődés után lett kartársaink nagy többségéből osztálytanító. Az óradijasi, megbizotti és segédi nyomorúságos években a legtöbb ember annyira eladósodott, hogy aztán éveket, sőt néha halálos-holtáig volt mit czipelnie. Ki várhatja, hogy az élet nyomorúságával küzködő ember egész lelkével hivatásának és *csak* hivatásának eljen? Ennek az állapotnak most — reméljük — vége lesz. Ha csak az nem lesz a dologból, hogy megszűnven a tanítói rangfokozat, az eddiginél hosszabbun fog tartani a megbizotti állapot. Ez nagy baj lenne! Épen azt kellene megelőzni. Egy év alatt, legföljebb két év alatt meg lehet tudni, hogy a megbizott tanító megérdemli-e a végleges alkalmazást. A szakfelügyelők éppen ezeket kísérhetnék különös figyelemmel. Egy-két évi szolgálattal után vagy bevált a megbizott tanító és akkor véglegesíteni lehet, sőt kell, vagy bebizonyította alkalmatlan voltát és akkor nem kell neki új megbizást adni. Hiszen voltaképpen még ez is törvénytelen állapot lenne, mert tanítói *próbaév* nálunk nincs; de ha már Budapest kedvéért kivétel tétel, hát legyen próbaév, de ne legyenek próbaévek, főképpen pedig *ne legyenek bizonytalan próbaévek*. Ez az álláspont méltányos és ezért azt hiszem, hogy kifejezést nyert az előterjesztésben is, melyet — ismétlem — részleteiben nem ismerem. Ha *evvel* a módozattal van összekötve a segédtanítói rang megszüntetése, akkor az a mostani kezdő kartársakra és az ezután következőkre nézve egyenlő értékű volna egy tetemes fizetésjavítással, mert megóvná őket az eladósodástól és a *nélkülözéstől*.

Ugyancsak a tanítóság érdekei szempontjából nézem az iskolai felügyelői állás és a szakfelügyelői állások szervezésére vonatkozó javaslatot is. És ezt is csak örömmel lehet üdvözölni. Mert először is azt jelenti, hogy az igazgatói karnak tizenegy kiváló tagja magasabb hatáskört (később bizonyára magasabb javadalmazást is) fog kapni, a tanítói karnak pedig tizenegy érdemes tagja helyettes igazgatóvá (később bizonyára igazgatóvá) fog előlépni; már pedig a mely arányban növekedik az előmenetel lehetősége, abban az arányban növekedik a testület tagjainak munkakedve és nemes ambíciója is. Azután meg a szakfelügyelet a tanítóságra nézve egyáltalában nem lehet kelle-

metlen; ugyanis a jóra való tanító nem fél semmiféle ellenőrzéstől sem, legkevésbé pedig a szakemberektől, sőt örül, ha megmutathatja munkája eredményét (hátha észre veszik fönn is!); a melyik tanító pedig fél az ellenőrzéstől, hát az csak — féljen. De ha csak az az egy haszna lenne is a szakfelügyeletnek, hogy az ideiglenesen alkalmazott tanítók szigorú szemmel tartása által megakadályozná az alkalmatlan elemeknek a fővárosi tanítótestületbe való bejutását: már ez is elég volna. A fő az, hogy a szakfelügyelők arra való emberek legyenek. És e tekintetben sincs mitől tartani; mert ha *Disterwegerek* éppen nem akadnának is a budapesti igazgatói karban, kitünő és buzgó szakférfiak bizonyára vannak köztük és vannak köztük olyanok is, a kikben a nagyobb hivatás föl fogja ébreszteni a nagyobb munkakedvet és tehetséget és a kik ily módon tán fötül fognak emelkedni még a jó közepszerűségen is.

Öszintén szólva, nem tudok lelkesedni a tervezetnek egy másik pontjáért, azért, a mely a polgári iskolák szaporodásának megakasztását kívánja (ha ugyan hejyes az ujságok tudositása). És ebben bizonyára sokan lesznek velem egy véleményen. A *polgári iskola népoktatási intézmény*, melyről az 1868. évi XXXIII. t. cz., ez a fundamentális törvény intézkedik. Ennek a törvénynek 59. §-a ezt mondja: „Oly falvak és városok községei, melyek kebelökben legalább 5000 lakost számlálnak, kötelesek felsőbb népiskolákat, vagy ha anyagi erejük engedi, *polgári iskolákat* állítani és tartani fenn.“ — A 67. §. pedig ezt: „*Nagyobb községek* . . . kötelesek felső népiskola helyett *polgári iskolákat* állítani és tartani fenn . . .“ E szerint Budapest, mint „nagyobb község“, köteles „felső népiskolák helyett“ *polgári iskolákat* föntartani, még pedig — a törvényt csak *igy* lehet értelmezni — annyit, a mennyi kell. Az ország legintelegensebb városa nem zárkozhatik el az elől, hogy a népoktatási törvénynek eleget tegyen, hogy intelligens polgári osztályt, művelt ipari munkásokat neveljen.

A népiskola V.—VI. osztálya csak némely esetben pótolhatja a polgári iskola I.—II. osztályát. Mert az V.—VI. osztály a legtöbb iskolában olyan elemekből verődik össze, amelyekkel a legjobb és legbuzgóbb tanító sem mehet sokra. Már most azok a szülők, akik nagyobb gondot fordítanak gyermekeik nevelésére, joggal kívánhatják, hogy gyermekeiket abba az iskolába küldhessék, melyben az eredményes tanítást gátoló körülmények nem forognak fönn. És micsoda alapon lehetne a jelentkező tanulókat a polgári iskolából visszatartani? Talán azt lehetne mondani: aki nem tud tandíjat fizetni, az járjon az elemi iskolába; de ez igazságtalanság volna a szegény szülőkkel szemben, mert a népoktatási intézet a népé, mindenkié. Talán azt lehetne mondani, hogy csak a jó tanulók léphetnek be a polg. iskolába, a gyöngék pedig jár-

janak az elemibe; de ezzel meg határozottan meg volna állapítva az elemi V—VI. osztályának a polg. isk. I.—II. osztályával szemben való alárendeltsége; nyilvánvaló lenne, hogy itt kisebb képesítésű tanítók, rosszabb viszonyok közt tanítanak gyöngébb tanulókat, a gondos szülők tehát annál inkább is a másik iskolaért törnék magukat. Végre pedig a polgári iskola minden esetre fejlettebb, magasabb fokú intézet a népiskolánál; ezt az intézetet nem volna tanácsos természetes fejlődésében megakasztani; sőt inkább azt kívánhatjuk: bárha eljönne az az idő, amikor minden budapesti gyermek elvégezné a polg. isk. négy osztályát mert így lehetne elérni azt, hogy intelligens iparososztályunk támadjon. (Persze ezzel az óhajással együtt jár az is, hogy a polg. isk. 4. osztálya ne képesítsen hivatalokra.)

Veszem észre, nagyon is sokáig időztém egy kérdésnél, úgy, hogy a többire már nem jut hely. Hála Istennek, hogy így történt, hogy legtöbbet arról szóltam, amit — a magam jelentéktelen véleménye szerint — kifogásolok és már nem igen szólhatok arról, ami örömmel tölt el.

Pedig ilyen még sok van. Különösen a szociális irányú javaslatok: a napközi otthon, a szegény tanulók élelmezésének és fölruházásának az eddiginél nagyobb mértékben való keresztülvitele, a gyakorlati célok kitűzése! Ez a huszadik század szellemé, ez az új élet, ez az igazi haladás. Testet ölt a gondolat, hogy a népiskola az egész nép nevelőháza.

Somogyi Béla

Az iskolai könyvekről.*)

A mikor értekezésem tárgyául e tételt választottam, tettem ezt abban az erős hitemben, hogy vele azon a bajon segíthetek, vagy a segítséghez legalább hozzájárulhatok, a mely bajt közülünk mindenki érez; hol írásban, hol szóval sokan elpanaszolták; a melyen néhányan segíteni is próbálkoztak, de a melyen valami mélyebbre ható javulást mind máig nem igen látunk.

E csekély munkálatommal tőlem telhetőleg használni akarok, s ha célomat csak megközelítenem is lehet, ha sikerülne csak egy szemét is ojtanom abba a fába, a melynek gyümölcse a jó iskolai könyv lesz: azt hiszem, nem fáradoztam hiába. És ha majdan szüretre kerül a dolog s kezünkbe lesz az első, sikerült termés: remélem, mindnyájan szívesen gondolunk a mai gyümölcs-ojtó napra és senki sem fogja sajnálni, hogy nekem szentelte figyelmét, türelmét.

*) Felolvastatott a Népn. Bp. Egyesületének 1901. évi decz. 8-án tartott közgyűlésén.

A tárgy, a melyről szólok, oly gazdag, — az anyag oly bő, hogy kellő földolgozása egy szerény fölolvadás keretében el sem fér. Hiszen minden könyvnek — úgy szólván — meg van a maga története! Ismeretnem kellene a róla szóló bírálat lényegesebb, jellemző kijelentéseit s minden egyes könyvvel külön-külön kellene foglalkoznom az általam kijelölt szempontok szerint, hogy földadatomat kielégítően oldhassam meg. Ehhez azonban úgy az anyag gyűjtésénél és földolgozásánál, mint most, az eredmény nyilvánításakor az idő csekély volta nem nyújtott és nem nyújt kellő módot. Ez okból meg kell elégednem azzal, ha tételemnek általános mozzanatait elegendően kifejthetem.

Majdnem közvéleménynyé vált és nem is minden ok nélkül való az a panasz, hogy az iskolában most használt könyvek — elenyészően csekély kivétellel — rosszak. Rövid és sujtó az ítélet, de igaz. Nem csak tanítóktól, de gyermekökkel és az iskolával törődő szülöktől is nem egyszer hallottam ezt s nem állt módomban, hogy ítéletöket megdöntsem, állításaikat megczáfoljam.

Nem akarom ez alkalommal a használatban levő könyveket tüzetesen, a részletekig menőleg bírálgatni; elvégezték azt előttem mások, tán jobban is, ismételnem pedig nagyon hálátlan munka lenne. Bírálatra most csak másodsorban, bizonyításképen van szükségem, az tehát csak eszköz, nem czél. Mert azzal, hogy az egyes könyvek főbb és föltünőbb fogyatkozásait fölemlitem és föl is használom, ki akarom mutatni, hol és hogyan kellene, avagy lehetne javítani, milyen lenne az én véleményem szerint az újabb és jobb elemi iskolai könyv. Értkezésem tehát inkább program, mintsem mennydörgő kritika.

Most, hogy a tanítás eddigi tervének fölülvizsgálata ma-holnap befejezett dologgá válik és további munkálkodásunknak mértéke és egyuttal irányítója lesz, előre látható, hogy — részben belső szükségéből, részben anyagi okból — új könyvek fognak készülni, sőt már készülnek is. Ez a körülmény munkálatomnak időszerűséget ad és némi érdeklődést biztosíthat, és remélnem engedni, hogy fölszólalásom — talán — nem lesz „a pusztában kiáltónak szava.“

Milyen legyen a jó könyv? Miért rossz a mostani? E két kérdés támad mindenki lelkében, ostromol engem is feleletet kíván. Egyszerre válaszolok mind a kettőre, noha az egyik felelet a másikat is magában foglalja.

Az iskolai könyv lényegét meghatároznom fölösleges, ujat nem mondhatok, a régi ismeretes; rendeltetését mutatja keletkezésének története; de jó, a szerintem jó könyv kellékeinek összefoglalása és ismeretése talán nem lesz hiába való. Őszintén bevallom, sokat gondolkoztam azon, mit kívánjak a jó iskolai könyvtől, hogy csak épen eleget kívánjak. Nem hiszem, hogy magas mértéket állítottam volna, sőt inkább attól tartok, hogy az nem is teljes.

Az én véleményem szerint a jó iskolai könyv legyen: igaz, módszeres, rövid, kielégítő, czéljára alkalmas, a gyermek szellemi fejlettségéhez mért, nyelvtanilag és stilsztikailag teljesen kifogástalan, eredeti, nemzeti és olcsó.

Nem akarok az iskolai könyvek íróinak Mózesé lenni, ki elhozom nekik az egyedül üdvözítő „tiz parancsolat“-ot, de nem hiszem, hogy

volna közöttük egy is, a ki a felsorolt kellékek bármelyiket is fölöslegesnek tartaná és elvetné. A helyes megértés céljából mégis szükségesnek érzem, hogy ezen kellékekkel vagy tulajdonságokkal egyenkint is foglalkozzam s remélem, sikerülni fog kimutatnom, hogy nem kívánok nagyon sokat.

I. Igaz az a könyv, a mely csak igazságokat tartalmaz. Oly szabály, tanítás, elmélet, a mely a tudomány haladása, fejlődése folytán megváltozott, korábbi alakjában nem igaz. Megmásított példaszó, közmondás, idézett; átdolgozott, megcsontított vers megtámadja, lerontja a könyv igaz voltát. Átalakult körülmény vagy közvélemény előbbi formájának föntartása miatt a könyv nem igaz. Végül nem igaz — természetesen — minden tévedés. — Mind ennek bizonyítására szemelvényekkel szolgállok.

Nem igaz a Belicza-féle Magyar Nyelvtani Kézikönyv, mert a többes számu „k“-ról és a középfokot jelölő „b“-ról azt tanítja, hogy rag s ezt tanítja minden más nyelvtan is, pedig ez a tanítás nem igaz. „A rag a szónak csak alakját és viszonyát változtatja meg.“ (Belicza. III. f. 48. l.) „A rag szóviszonyító eszköze a nyelvnek,“ rendeltetése tehát, „hogy az egymáshoz viszonyítható szónak, a köztök fönnálló viszonyhoz illő alakot adjon, hogy a szók mondatokká fűződhessenek.“ [Viszonyban van egymással a cselekvés és tárgya (állítmány + kiegészítő), a cselekvés és körülményei (állítmány — határozók), a birtokos és birtoka (jelző — jelzett)] „... a —k nem rag, mert nem viszonyít, csak egyszerűen megjelöli, hogy ez egynemű dolgokból egyszerre, együtt több, vagy többféle egyed értendő.“ A „—bb“ szintén nem viszonyít, tehát nem is rag, noha rendes névragok módjára járul a szótörzshöz; sőt utána képző is járulhat a szóhoz (pl. többség, különbség, többnyire, stb), pedig sarkalatos törvény a magyar nyelvben, hogy rag a képzőt soha meg nem előzheti. Egy, még növendék-tanító koromban készített dolgozatomban *jel*-nek neveztem e két állítólagos ragot; s Király Pál ezt jóvá hagyta. Hajlandó vagyok ez elnevezést továbbra is föntartani, míg más jobbat nem talál s a mult évben így is tanítottam. Király Pál is ezt tanítja (I. Rendsz. m. nyt. 73—74. l. 1889.)

A Belicza-féle nyelvtan helytelen beosztási alapokon ötféle számnevet különböztet meg. (II. f. 21. l.) pedig „a számneveknek is — négy fő fajtája van“, u. m. alap- vagy törzsszámnév (összeadás), rend- vagy sorszámnev (kivonás), sokszorozó számnév (szorzás) és osztó számnév (osztás); ezek mindegyike lehet aztán kétféle: határozott és határozatlan (L. Király P. i. m. 77. l.)

1 Belicza nyelvtana — mint majdnem minden nyelvtan — „felszólító mód“-ról tanít; (III. f. 15. l.) Király Pál „kötő mód“-nak nevezi s nyelvtanában ennek, részletesebben, elfogadható okát is adja. (L. Király P. i. m. 109—110. l.) — A parancsoló módról pedig Belicza tudomást sem vesz, legalább kézi könyvében ennek sehol nyomát nem találtam.

Belicza (IV. f. 19. l.) mondja: „2. A kötőszók és indulatszók nem ragozhatók.“ — pedig főnévi jelentésménnyel minden szófaj (beszédész) ragozható.

Ugyancsak Belicza (II. f. 37. l. tanítja: „2. az oly összetett mondatot, melyben a közös alanyt, vagy állítmányt csak egyszer teszszük

ki, összevont mondatnak nevezzük.“ — Király Pál is így: „340. §. Ha az összetett mondat olyan mellérendelt mondatokból alakulna, melyekben egy vagy több egynemű mondatrész egészen azonos volna: rövidség kedvéért az egyes mondatrészeket nem képezzük ki külön-külön, hanem közös részöket, vagy részeit csak egy-zer véve, csupán azon részöket, vagy részeit veszszük be a mondat szerkezetbe külön-külön, a melyek nem közösek. Az ilyen módon rövidített mondatot összevont mondatnak nevezzük.“ (L. Király P. i. m. 198—199. l.) — Ez a tanítás már régen nem igaz. Megdöntötte Erdélyi Lajos dr. (jelenleg a helybeli ref. főgymn. tanára) terjedelmes munkájával, a mely a Nyelvtud. Közl. 1898. évfolyamában „Mondattani Tanulmányok“ czímen jelent meg, az Akadémián Sámuel-díjat nyert s mint külön lenyomat, önálló füzetként is közkézben forog. Ez a tanulmány röviden, mint székefoglaló értekezés, meg van a ref. főgymn. 1900—1901. évi Értesítőjében is. Ebből idézem a következőket: „Köztudomásu lehet, hogy a mai nyelvtan, különösen a mondattan merő formalismus“ . . . „Ismeretes a nyelvtanból, hogy az efféle mondatokról, minő: Péter és Pál ir, azt tanították és tanítják akárhányan ma is, hogy az ilyen mondat ilyen két mondat helyett áll: Péter ir, Pál ir és így összevont mondat“ . . . „E tanítás, mint ujabbán Kern és Burghauser, német tudósok, belátták s nálunk Brassai Sámuel Kern előtt 36 évvel kimondta az Okszerü Vezérben, nem állja meg a maga helyét.“ „Hisz az ilyen gondolatok kifejezésénél eszem ágában sincs, hogy előbb két mondatot csináljak s ezután fűzzem össze az ismétlések kihagyásával. Az ilyen összevont csak szófia beszéd“ . . . „ . . . az efféle elemzés csak formális logikai elemzés, a mely a mondatot azonosítja az itélettel s így elemzésében az itélet elemzését tartja szem előtt. Holott csaknem egy fél századdal ezelőtt kimondta és kimutatta Steinthal (Grammatik, Logik und Psychologie cz. művében) hogy a mondat és az itélet nem egy és ugyanaz; sőt már valami 1200 évvel ezelőtt Aristoteles megjegyezte és röviden megokolta, hogy nem minden mondat itélet is egyszersmind.“ „A gramatika már mit sem törődve a dolog lelki oldalával, jóhiszeműleg átvette a logikából s ennek tanát a sajátjaként árulta s árulja még ma is.“ „ . . . ha modern, tapasztalati lélektani alapon álló megfigyeléseket teszünk, hogy e mondatok mikép jelentkeznek beszédünkben, képzelenségnek állíthatjuk oda, az afféle tanítást s nagyobb mondatoknál igen sok és elképzelhetetlen összevontást kellene felvennünk. Pedig ez nehéz gondolat-operatio lenne.“ „Így az összevont mondat elmélete hamis előzményen alapul (felbonthatók: tehát összevontak!) . . .“ „Ez a tan a fiut állította oda előbb születettnek s nem az atyát (filius ante patrem) . . .“ „Én, mivel . . . az iskolában sem nehéz és pl. a családon is érzékeltethető, e mondatoknál egyszerűen két vagy több tagu alanyról, állítmányról szölok.“

Ezt az elméletet nyelvtanának ujabb kiadásába belevette Simonyi, Szinnyei, Halász; Király is érdeklődött iránta. Benne van tehát az egész középiskolai tanításban, az elemi iskola sem zárkozhatik el előle!

Krasznai István.

Jelentés

a Népnevelők Budapesti Egyesülete 1901. évi működéséről.*)

Összeállította: Csáky Elek

egyesületi titkár.

Mélyen tisztelt közgyűlés! Az idők folyamán minden változik. Az elvetett magból csira lesz, mely felfelé törve növekedik, erősödik megtermékenyül s megéri.

A természet örök törvénye: az örök körforgás észlelhető a társadalmi intézményekben is. Egyes emberek erélye, ernyedetlen buzgalma megalakít és *állandósít* közhasznú intézményt oly időben, mikor arra szükség van. A komoly munkásság pedig *értéket* ad annak az intézménynek s az él, fejlődik, erősödik, virágzik, gyümölcsöt érlel, mit nem ritkán nem a magvetők, hanem az utódok élveznek.

36 évvel ezelőtt így jött létre a Népnevelők Budapesti Egyesülete is, mely azóta, sok viszontagságot átélve sok áldásnak hintette el magvait.

Mi volt a tanitóságnak a múltban a Népnevelők Bpesti Egyesülete; mit tett hosszú életpályája alatt a tanügy és a tanitóság javára: ismeretes a magyar néptanítók előtt. Ha azonban a fiatalabb tanító-nemzedék mégis nem tudná, olvassák el az egyesület 25 éves történetét, abban meg van írva hasznos és áldásos munkássága. A mit ezután tett, az a közel múltban történni, kell, hogy ismeretes legyen. — A jelen évről pedig kötelességszerűen a következőkben számolok be.

Az a lelkesedés, mely 36 évvel ezelőtt és alatt vezette az egyesület tisztviselőit, a jelenlegi tisztikart is áthatotta. — Sőt — alábbi jelentésemben kimutatom — ritka esztendő volt egyesületi életünkben oly élénk s a munkában változatos és eredményes, mint a jelen lefolyt év.

Az 1900. évi decz. 8-án történt megválasztatásunk után gazdag tanügyi programot mutattunk be választóinknak, melybe felvettünk volt:

- a) az iskolai kirándulások kérdésének megoldását,
- b) az iskolai fegyelmezés kérdésének tanulmányozását;
- c) az iskolai versek és dalok kiválogatását és elrendezését;
- d) a budapesti elemi iskolai kézikönyvek javítását;
- e) a fővárosi ism. iskolaköteles leányok nevelése kérdésének megoldását szakszerű irányban;
- f) a tanítói érdemek mikénti méltatását;
- g) a tanítói tanfolyamok rendezésének kérdését;
- h) a szülői értekezleteket;
- i) a gyermeki lélek megfigyelését s erre vonatkozólag adatok gyűjtését.

Programunkat beváltottuk, a munkarendet betartottuk, program-pontjaink mindegyikéről paed. szakosztályi üléseinken értekezünk, elvi megállapodásainkat pedig memorandumba foglalva illetékes helyre juttattuk.

*) Felolvasatott a Népn. Bpesti Egyesülete 1901. évi decz. hó 8-n tartott közgyűlésén.

Részletesen a következő kérdésekkel foglalkoztunk paed.szakosztályi üléseinken:

1.

Az *iskolai kirándulások* kérdésével. A kirándulások kérdésének előadója Székely János tagtársunk volt, a ki két ízben tartott felolvasást ezen kérdéstről s bemutatta részletes tervezetét, melyet ekként jól előkészítve a tervező által irt memorandummal együtt benyújtottunk a főváros tanügyi tanácsosához. A végleges intézkedés ebben az ügyben valószínűleg azért halasztódott, mert tanácsos-változás történt, de remélhetőleg az új tanácsos ur sem fog elzárkózni a kirándulások ügyének végleges szervezésétől.

2.

Élénk érdeklődés mellett tárgyaltuk a *szakoktatás* kérdését. Ebben az ügyben is memorandumot terjesztettünk be a tanácshoz, kérve, hogy a nevelés-oktatásra haszonnal nem járó szaktanítás behozatalától álljon el, e helyet inkább hozza be az összes leány-osztályokba a rajz- és torna-tanítást (*Bardócz Pál* indítványa) és tegyen minden egyes fővárosi községi elemi iskolát a törvény intencióinak megfelelően teljes 6 osztályú nópiskolává, sőt hasson oda, hogy a fővárosi elemi iskolák 8 osztályúvá szerveztessenek át. (*Radó Vilmos* indítványa.)

3.

Tárgyaltuk az *iskolai fegyelmelés* kérdését, melyet — sajnos — az események is aktuálisá tettek. Állást foglaltunk némely újságírók és hírlapok támadásai ellen s komoly érveléseinkkel iparkodtunk leszerszerelni az áldatlan harcot. Azonban épen az a küzdelem arra indította egyesületünket, hogy úgy is, mint tisztán paedagogiai kérdésekkel foglalkozó egyesület komolyan foglalkozzék a *gyermeki hibák* tanulmányozásával. E kérdéstől igen érdekesen *Eperjessy István* tagtársunk tartott két felolvasást, melynek eredménye lön, hogy Schön József, a paed. szakosztály elnöke országos mozgalmat indított, *adatgyűjtésre* szólítván fel az ország összes tanítóit. — Az eredményről még nem számolhatunk be, mivel az adatgyűjtés még folyamatban van. Ezt a kérdést azonban napirendről levenni nem szabad, akár a mi egyesületünk, akár a más tanítói szabadegyesület kell, hogy megoldja minél előbb.

4.

Ezen munkánkban és jóra való törekvésünkben hatalmas támogatást nyertünk egy szakirodalmi mű által s szinte szerencsés véletlen, hogy épen a jelen mozgalmas évben adta ki *Pethes János* csurgói képzőintézeti tanár a *Népnevelők Könyvtára* című vállalatban a „Gyermekpsychologia“ nagyjelelentőségű művét. A „Gyermekpsychologia“ könyve úgy a székes-fővárosi, mint az egész ország tanítósa és tanítói egyesületei érdeklődését felkeltette. Foglalkoztunk vele mi is és ennek hatása alatt új nyomokon kerestük a nevelés okszerű megoldását.

5.

A *Gyermekpsychologia* mű által a *Népnevelők Egyesülete* az anyák nevelésére fordította figyelmét. Azért is — bár programunkban is benne volt — egy nálunk még új intézmény alkalmazásával próbálko-

zott meg egyesületünk: a *szülői értekezletekkel*. Félve és várakozással tettünk kísérleteket, de az intézmény — hála Isten — sikerrel járt. A társadalom melegen felkarolta az eszmét, a sajtó pedig konstataálta, hogy ez uton a tanitóság megtalálta a rég keresett ösvényt a család és iskola bensőbb összekapcsolására.

Három ízben tartott Egyesületünk szülői conferentiát, a VI. ker. felső-erdősori elemi iskolában. Részt vettek ezeken a társadalom minden rendű s rangu osztályaiból szülők és érdeklődők és gyönyörűség volt látni az öröm megnyilatkozását és a hálát, melynek kifejezést adtak apák, anyák és előkelő férfiak. Kísérletünk fényesen bevált s reményünk lehet, hogy folytatva a szülői értekezleteket, ez uton a tanitóság míg egyrésztől neveli a szülőket, másrészt hatványozva megfogja nyerni a társadalom teljes jóindulatát.

Meg kell emlékezmem e helyen a VI. ker. felső-erdősori érdemes igazgatójáról: *Szöke Istvánról* és *derék tantestületéről*, a kik Egyesületünknek a szülői értekezletek tartásában támogatói, a felvetett kérdésekben előadói, munkatársai voltak. Valóban, tekintve a főv. tanitóság közönyösségét a szülői értekezletek iránt, nélkülük aligha valósíthattuk volna meg tervünket. Az elismerés szolgáljon nekik buzdításul áldásos munkásságukért.

6.

Paed. szakosztályi ülésünkön továbbá foglalkoztunk a *tanítók számára rendezendő tanfolyamok* kérdésével. Kétféle szervezetet fogadtunk el: a) Somogyi Béla kartársunkét, a ki azt indítványozta, hogy írjon fel egyesületünk a közoktatási miniszterhez, hogy tegye lehetővé a fővárosi tanítóknak az egyetemre való járhatást és a magasabb paed. képesség megszerzését; b) az egyesület elnöksége indítványát az időszaki ugynevezett *póttanfolyamok* szervezését illetőleg. — Mindkét ügyben felírtunk a közoktatásügyi miniszterhez; a memorandum nemrégben küldetett fel.

7.

A már elősorolt kérdéseken kívül paed. szakoszt. üléseinken felolvasót tartottak még: *Buza János*: „Az anyák egyesületének megalakításáról;“ — *Peres Sándor*: „A főváros tanügyi reform-tervei“-ről; — *Somogyi Béla*: „A tanítói érdem méltatásáról;“ — *dr. Eben Mihály* plébános ur az általa készített számológépről; — *Krasznay István* „A fővárosi elemi iskolák tankönyveiről.“ — Az elnökség pedig már intézkedett, hogy a népiszkolai versek és dalok összeírassanak.

Vége köv.

TÁRCZA.

A geográfia.

Eötvös Károly országgyűlési képviselő a „Jász-Nagykún-Szolnok megyei tanítótestület“ elnökségének meghívására, no meg Eötvös tanfelügyelő közbenjárására lejött hozzánk Szolnokra és szabad előadást tartott építendő „Tanító Otthon“-nunk javára. Mondani sem kell, hogy nemcsak Szolnokon, de az egész vármegyében a legnagyobb érdeklődéssel várták a magyar jogászvilág és nemzeti irodalmunk e kitünőségét.

Szabad előadását a magyarok eredetéről osztatlan figyelemmel hallgatta a vármegye színét-javát magában foglaló közönség.

Előadás után tiszteletére társasvacsorát rendezett a megyei tanítótestület választmánya a kaszinó termeiben, melyen Szolnok társadalmának kitünőségei vettek részt.

A dolog természetes folyása, hogy társasbéd, vagy vacsorán, toasztokban nincs hiány. Így történt itt is. A vármegyei tanítótestület lévén az estélynek értelmi szerzője, a pohár köszöntők sorát *Polónyi* Mátyás tantestületi elnök nyitotta meg; vázolván abban a tanítósnak — nem épen valami gyönyörködtető látványt nyújtó — helyzetét, poharát Eötvös Károly országgyűlési képviselőre üritette.

A mint az első pohárköszöntő után Eötvös Károly képviselő emelkedett szólásra s körülbelül a következő pohárköszöntőt mondotta: „Dunántuli ember vagyok, ott kezdettem meg pályámat. A hetvenes években alakítottunk egy „Nevelésügyi egyesület“-et s elnökül választottuk *Pribék* István apát kanonokot. A megalakulás után azonnal actióba léptünk s elnökünket küldöttük ki, hogy tegyen látogatást az egyesületünk körébe tartozó iskolákban s látogatása eredményéről számoljon be.

A lelkes tanügybarát készségesen tett eleget megbízatásának.

V. megye I. községben tette az első látogatást, hol egy becsületes kiszolgált strázsamester állott a népnevelés és közoktatásügy szolgálatában. A mint egyesületünk elnöke a tanítókat az alaptárgyakból: vallástan, irás, olvasás és számolásból megvizsgálta, oda szólította a tanítót, hogy még a geográfiából szeretne hallani valamit.

Az iskolamester közelebb lépve a katedrán ülő apát-kanonokhoz, így szólt:

„Csókolom kegyes kezeit Nagyságos Főtisztelendő úr, nem tanultak ezek a gyermekek geográfiát.“

„Hát azután miért nem tanultak ezek a gyerekek geografiát?“
kérdi az apát kanonok.

„Azért csókolom kegyes kezeit Nagyságos Főtisztelendő ur, mert én magam sem tudom a geografiát,“ — volt az őszinte válasz.

„Hát ha nem tudja, miért nem tanulta meg?“ zaklatja tovább a kanonok.

„Azért csókolom kegyes kezeit Nagyságos Főtisztelendő ur, — mert azért a bérért, a mit nekem fizetnek, nem érdemes megtanulni a geografiát.“

Most már arra volt kíváncsi a kanonok, mi bére lehet hát az iskolamesternek s ezt a kérdést intézte hozzá:

„No hát azután, mondja maga tanító ur, hogy mi bére lehet magának?“

Hogy mi bérem lehet? csókolom kezeit a Nagyságos Főtisztelendő urnak, hát minden gyerektől van 1 véka buza, 1 kenyér, 1 pár csirke és 1 huszas egy esztendőre.“

Hát azután hány tanítványa van a tanító urnak összesen?

„Csókolom kegyes kezeit Nagyságos Főtisztelendő uram, tanítványom van összesen 8, de ebből 7 az „én gyerekem.“

P. M.

Reformjavaslatok.

A székes-fővárosi közoktatásügyi osztály nagyszabású reformterveiről adnak hirt a lapok.

Bárczy István tanácsnok az ügy előbbvitelét czélzó törekvéseknek egész sorozatát hozza felszínre, hogy azokat a megvalósulás útjára terelje. A reformterveket a tanácsnok memorandumba foglalta össze, melynek lényegesebb pontjai a következők:

A főváros nem elégedhetik meg diszes és gazdagon felszerelt iskolák fölállítással, hanem gondoskodnia kell, hogy iskoláinak működése, az iskolai tanítás és nevelés minél intenzívebb legyen, hogy betekintést nyerjen az iskolák működésébe, belső életébe.

A népoktatási felügyelő alkalmazásától várja a megoldásra váró fontos nevelési és oktatási kérdések sikeres megoldásának lehetőségét. A népoktatási felügyelőt a már tervezett szakfelügyelők helyett kéri. A népoktatási felügyelő munkaköre a székes-főváros közoktatási ügyosztályába van utalva, hogy az osztály élén álló tanácsos mellett szaktenyező legyen, hogy a közoktatási kiadások szertelen fokozódását a józan takarékoság érvényesítésével lehessen mérsékelni, még pedig a tanítás és iskolai nevelés kára nélkül. Ennek a megítélése azonban olyan tapasztalt és nem érdekelt szakférfiúra van szükség, a ki az iskolák belső életét is alaposan ismeri. Így kikerülhetik a hiábavaló s néha

nagyon drága kísérletezéseket. A népoktatási fölügyelő hivatása, hogy alaposan átgondolt, egészséges és minden irányban megnyugtató olyan reformokat tegyen, amelyek a takarékosagra irányuló helyes törekvéseknek reális, maradandó eredményeket biztosítanak, a népnevelés fejlődését illető minden káros következmények nélkül.

A javaslat a népoktatási felügyelőn kívül a szakfelügyeletet úgy akarja megoldani, hogy egyes igazgatókat fölment az igazgatói teendők alul s azokat bizza meg a szakfelügyelettel. A szakfelügyeletnek ezt a megoldását a javaslat a régi tervnél gazdaságosabbnak, helyesebbnek mondja, mert jobban biztosítja a népoktatás egyöntetű fejlődését, mert biztosítaná a főváros közoktatási intézményeinek egységes vezetését, a közoktatási ügyek vitelének határozott irányát s a közoktatási ügyosztályt vezető tanácsos személyváltozása esetében is a közoktatási intézményeknek egészséges elveken nyugvó, állandó fejlődését. A szakfelügyelettel megbízott igazgatójukat iskolájukban helyettesítő igazgató helyetteseket az igazgatói állásra előkészítik s így meg lehet tudni, hogy az illetők az igazgatói állásra valóban képesek és érdemesek-e.

Ezek után áttér azoknak a fontosabb kérdéseknek az ismertetésére, amelyek a főváros oktatási intézeteinek tökéletesítését, a nevelés és oktatás értékének emelését célozzák s amelyek közül egyesek nagyobb megtakarításokat helyeznek kilátásba.

Az első nagyobb reform fővárosi tanítóképző fölállítására, amelynek szükségese voltát a javaslat részletesen megokolja. A tanítóképző-intézet szervezésével főleg két szempontot óhajt érvényre juttatni: hogy a főváros tanítóképző-intézete számára minél jobb tanítói anyagot biztosítson, s hogy a fővárosi tanítóképző ne csak előkészítő irányu legyen, hanem úgy az elemi iskolai, mint az azzal kapcsolatos különböző ismételő- és iparostanoncs iskolai tanítóságra a főváros igényeinek megfelelő határozott, szakszerű, alapos gyakorlati képzést nyújtson.

Az előterjesztés ezúton részletesen szól a szaktanításról, a segéd-tanítói intézmény megszüntetéséről, a polgári iskolai osztályok szaporodásának korlátozásáról. Fölveti és alaposan megokolja a népiskolai továbbképző tanfolyamok eszméjét. Azt mondja a javaslat, hogy a népiskola továbbképző tanfolyamának életbeléptetésével és a felső népiskolák szervezésével igen sokat haladna a székesfőváros közműveltsége, mert ez által az oktatás alkalmasabb tanuló anyagot nyernének a létező ipari és kereskedelmi szakiskolák, a mellett a kereskedők és iparosok több ipari és kereskedelmi érzékkel bíró tanulóifjakhoz, a divatárus és varró-, himzöműhelyek, üzletek pedig alkalmasabb nőmunkások és alkalmazottakhoz jutnának.

Foglalkozik még a javaslat az egyes iskolák belső, vagy külső szervezetét érintő amaz égetően szükséges újításokkal, amelyek a székesfőváros közoktatási kiadásainak eredményesebb fölhasználását célozzák s közvetlenül, avagy közvetve a nevelés és oktatás áldásos eredményét befolyásolhatják.

A tandijszabályzat revíziója, az óvóiskolába és az elemi iskolába járó gyermekek napközi gondozása és ezzel kapcsolatban a szegény gyermekeknek a társadalom jólétségének bevonásával étellel és ru-

hával való ellátása. — Tervezi a fővárosi községi iskolai hatóságok számára kiadott Utasítás gyökeres átdolgozását és ennek keretében a közoktatási bizottság ügykörének szakellenőrzésre való kiterjesztését, az iskolaszékek előnyösebb reformját, a tanítói szolgálati pragmatika elkészítését. Követeli a fővárosi iskolák tanterv-reformját és az iskolakönyvek revízióját, a szociál-paedagogiai igényekhez mért átdolgozást. Vezérkönyvek kiadását, az iskolai és tanítói könyvtárak és egy központi tanítói könyvtár és tanszermuzeum létesítését.

Ezek után vázolja a gyakorlati oktatás reformját. Ismerteteti az inasiskolák szakirányu fejlesztése körüli teendőket, megadja az iparrajziskola szervezetének irányelveit. Az iparrajziskola működését három irányban akarja fejleszteni: az iparosság és az iparra készülék szakrajzi kiképzésére, a közvetlenül a műhelyekben készülő munkákra s a nem iparosok iparrajzi és iparművészeti nevelésére.

Az ismétlő leányiskolákat a népiskola V—VI. osztályaival kívánja kapcsolatba hozni, szem előtt tartva a gyakorlati élet, a kenyérkereset szükségleteit. Sőt ezzel kapcsolatban női ipari alsóbbfoku szakműhelyek létesítését is tervezi.

A női kereskedelmi tanfolyamokat a főváros kezelésébe kívánja átvenni. Vegül a népoktatási felügyelő szervezeti szabályzatát közli és annak egyes szakaszait okolja meg. E szerint a felügyelő a tanács közoktatási ügyosztályának lesz a közege s teljesíti a fővárost, mint iskolafőntartót megillető szakfelügyelet.

A Paedagogiai Társaság közgyűlése.

A Magyar Paedagogiai Társaság tizedik évi közgyűlését f. hó 25-én tartotta, mely alkalomból Verédy Károly dr. székesfővárosi tanfelügyelő mondotta az elnöki megnyitó beszédet. Verédy Károly ezen a czímen: „Reformtörékvések a népoktatásterén“ a paedagogia szociális feladatainak kérdésével foglalkozott.

Azok közül a reformeszmék közül, a melyeket a modern szociál-paedagogia hangoztat, kiemelte Verédy Károly a következőket:

A kisedővők nevelőházak legyenek, amelyekben a szülők gondozását nélkülöző gyermekek ne csak foglalkozást, hanem napközben teljes ellátást is nyerjenek. Az óvónők ne legyenek tanítónők, hanem az anyák helyettesei.

Az elemi iskolákban a tanulókat a tanítók ne csak tanítsák, hanem neveljék is az élet számára. A népoktatás érdekében a tanterv a polgári életből merített ismeretanyagot a polgári élet számára dolgozza föl. Munkabíró és a mai korba beilleszkedni tudó ifjuságot kell képezni. A földmiveléssel foglalkozó népünk télen át munkátlan. A népiskola nem lehet óraadó intézet, annak családi otthon számba kell mennie, ezért ne kaszárnyákat építsünk, hanem családi házakat, amelyekben a tanulók szabad óráikban is rappali feglkoztatásban részesüljenek és a jó közszellem birtokosaivá váljanak. Gondoskodjunk iskolai fürdőkrol, olvasószobákról és munkatermekről és főleg nagy udvarokról, amelyekben egyszerű akváriumok és viváriumok szervezendők, az udvarok szé-

lein pedig tipikus növények tenyésztendők, mert az oktatás ne álljon szótanulásból és képek szemléletéből, de a való megfigyeléséből. Minden tanuló az elemi iskolát teljessen végezze be, az abnormalis gyermekek számára külön iskolákat, a gyengén haladók számára pedig külön osztályokat kell fölállítani.

A tanítók továbbképzése sürgetendő, részükre kurzusok tartandók és könyvtárak szervezendők. A budai paedagógiumban a tanszer-muzeum és könyvtár évek óta beszögezve aluszsza a tétlenség álmát. A továbbképző tanfolyamok és a szülők értekezlete mindenütt meghonosítandók. A tanterv módosítására az engedelmet könnyen lehessen megszerezni.

A tanítói fizetések rendezése napirenden tartandó, mert csak a jól fizetett tanítótól követelhetni, hogy a korral haladó, lelkes tanító legyen, aki a társadalomban is elfoglalhatja őt megillető helyét.

A kenyérkeresetre való képesítés az elemi népoktatást annyiban kötelezi, hogy okos vezetés mellett nemcsak a valódi viszonyoknak megfelelő tanításban részesül a gyermek, hanem az iskolai közösségben történő tevékenységével előkészül az élethivatásra is. Nem normál gyermekek, hanem magyar városi vagy falusi gyermekek neveléséről kell beszélni a paedagogusoknak. Az iskolák közül jellegüket tekintve, a községi felel meg legjobban, mert ez a tanítót és tanulót egyaránt a közösség szférájában tartja meg.

A Paedagogiai Társulatnak egyrészt kritikát kell gyakorolni a mai állapotok fölött, másrészt az esetleges hiányok megszüntetésére módokat kell kijelölnie. Ettől nem tarthatja vissza a korunkat jellemző bizantinizmus.

A gondolkozásra és cselekvésre gazdag anyagot nyújtó érdekes beszédet a tagok osztatlan figyelemmel hallgatták és tetszésük jeléül tüntették ki.

Az elnök megnyitója után Nagy László tanítóképző-intézeti igazgató tartalmas emlékbeszédet olvasott föl Schwarcz Gyula dr. volt egyetemi tanár és a Paedagogiai Társaság néhai rendes tagjáról. Nagy László emlékbeszéde nagyobb szabású kulturtörténeti tanulmány, mely a magyar népoktatás legujabb történetének igen értékes és becses adaléka.

Majd fölolvására került gróf Pálffy János tiszteleti tag levele a társulathoz, amelyben megköszöni az egyesületnek, hogy a középosztály számára tett iskolai alapítványáért tiszteleti taggá választották.

Kovács János dr. társulati titkár terjesztette be évi jelentését; majd a társulat költségvetését állapították meg és választottak egy alelnököt és két rendes tagot. Alelnökké választották *Fináczy* Ernő egyetemi tanárt, rendes tagokká *Pethes* Jánost és *Weszely* Ödönt.

Ezzel a gyűlés véget ért.

Irodalom,

Japáni mesék. A Szent-István-Társulat az idén a gyermekvilágot olyan ajándékkal lepte meg, mely a felnőtt embert is érdekelheti: kiadott egy kötetre való japáni mesét, regét és mondát Akantisz Viktor könnyed, világos, magyaros átültetésében s pazar számú illusztrációi-

val, melynek stilizált formája fölötté szerencsésen alkalmazkodik a szöveghez. Az értékes szép műnek ára kötve 2 korona 40 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában, Budapest, VIII., Szentkirály-uteza 28.

VEGYESEK.

— **Báró Eötvös emlékére.** Az Eötvös-alap" (Országos Tanítói Segélyegyesület) f. évi február hó 2-án 5 órakor a Magyar Tudományos Akadémia kistermében a megdicsőült **Báró Eötvös József** halálának évfordulója alkalmából **Emlékünnepélyt** rendez, melyre a tanügy iránt érdeklődő nagy közönséget isztelellet meghívja Budapest, 1902. január 22 az elnökség. Az ünnepély programja: 1. Hymnus. Előadja a „Paedagóium“ ifjuságának dalosköre. 2. Elnöki megnyitóbeszéd. Tartja Morlin Emil, miniszteri osztálytanácsos. 3. Ünnepi beszéd. Tartja Berta Ilona urhölgy. 4. Bucsú Karének. Előadja a „Paedagogium“ ifjuságának dalosköre. 5. Alkalmi költemény. Irta és előadja Simon Lajos f. v. tanító. 6. Elnöki zárszó. 7. Szózat. Előadja a „Paedagógum“ ifjuságának dalosköre.

— **„Mindenesetre.“** A legilletékesebb helyről vett értesülés alapján írják a lapok, hogy az állami tanítók fizetésügye a tisztviselőkével egyidejűleg mindenesetre rendezve lesz. Örvedetes hír. Az állami tanítók meg is lennének vele elégedve, ha sejtelmük volna róla, mikor is lesz hát valami a tisztviselők fizetés-rendezéséből?

„**Nem oda való.**“ A lapokban egy kimutatás látott napvilágot, a mely tudatja mindenkkel, a kiket illet, hony a középiskolákban átlag 33%-a bukik el a tanulóknak; tehát ennyi „a nem oda való elem.“ Ha így haladunk, megérjük, hogy csak az lesz a középiskoláoa való, csak az nem bukik, a kit a szülei háznál tanítanak, az iskolában meg csupán kikérdeznek.

— **Ostrom.** A kultuszminiszter ugyan kilátásba helyezte, hogy a tanítókat beilleszti a tisztviselők XI. fizetési fokozatába; de a tanítókat részint bizalmatlanok, részint türelmetlenek. Kérvényekkel kezdik ostromalni a képviselőházat. Ezek közül a kérvények közül lapunk jövő heti számában fogunk egy párt ismertetni.

— **Nem rosz.** „Gyujtogassuk tehát a mi gyufánkat és mosakodjunk a mi szappanunkkal.“ (Népt. L. f. é. 5. szám.)

Kiadóhivatali üzenet.

Reclamációk ezentul csak 8 napon belül eszközölhetők, mert későbbi reclamatiokat nem veszünk figyelembe. A reclamálás a póstahivatal által mindenkor az előfizető részére díjmentesen történik.

Tanítóképző Léva. Előfizetése lejár 1902. decz. 31.

TARTALOM.

Reformtervek. — Az iskolai könyvekről. — Jelentés. — **A geográfia.** — Reform-javaslatok — A Paedagogiai Társaság közgyűlése. — Irodalom. — **Vegyesek.**

Laptulajdonos: **A Népnevelők Budapesti Egyesülete**

Kiadó: **„Hunnia“-nyomda, Budapest VI., Teréz-körút 3.**

„Hunnia“ könyvnyomda, Budapest, Teréz-körút 8.